Yerleşik yabancı

Mısır asıllı Amerikalı yazar Andre Aciman'ın "Harvard Meydanı" isimli romanı geçtiğimiz ay Ziya Celayiroğlu çevirisiyle YKY tarafından yayımlandı. Kitabın kahramanı Harvard Üniversitesi'ni yeni bitirmiş İskenderiyeli bir Yahudi'dir, hikayesini kendi ağzından anlatır. Ancak hikayesi, kendi hikayesinden çok mezun olduğu sene tanıştığı Tunuslu taksici Kalaş'ın hikayesidir. Zaten kitapta kahramanızın adı hiç geçmemektedir. Biz ona bu yazıda "kahramanımız" diyelim.

Kahramanımız, Amerika'nın yerleşik yabancısıdır. Bunun sebebi "yeşil kartlı" Yahudi bir öğrenci olmasından çok; hiç parasının olmaması, okulu biten diğer öğrenciler gibi gideceği bir yazlığı olmaması, yazlarını da okulda geçirmesidir. Yüksek lisansına kabulü için gireceği sınava hazırlandığı yaz, Tunuslu taksici Kalaş'la tanışır. Her ikisi de Fransız sömürü okullarında yetişmiştir, Paris hayranıdırlar ancak Cambridge'dedirler, tam anlamıyla vatansızdırlar. Kalaş, lakabı Kalaşnikof'un kısaltmasıdır. Yaşamak durumunda kaldığı, ancak onu kabul etmeyen Amerika'ya ve ona ait tüm değerlere karşı "dandik" "aşırı-dandik" "yapay yani son derece dandik" sövgülerini Kalaşnikof marka bir tüfek gibi sıralamaktan almıştır adını. İlişkileri, etnik bir Fransız kahvesi olan Kafe Algiers'te, Kalaş Amerikan kadınlarına ve oğlanlarına söverken başlar.

Andre Aciman

Kahramanımız, içerisinde "buraya aitim, ancak burası evim mi?", "burası evim, ancak buraya ait olmak istiyor muyum?" çelişkisini taşımaktadır. Roman ilerledikçe, Kalaş'ın bu çelişkinin birinci yönünü, kahramınımızın ikinci yönünü cisimleştirdiğini görürüz. Kalaş, tüm çabalarına rağmen yeşil kart alamaz ve sınırdışı edilir. Kahramanımızsa, gittiği akşam yemeklerinde, kokteyllerde Kalaş'ın her an karşı çıkmasından korkar, ondan utanır. Yine de bir köşesiden Kalaş'ın bir yerden çıkıp geleceği umudunu barındırır. Tanıdığı en değerli insan olduğu halde, biri Kalaş için "arkadaşın mı?" diye sorsa "sayılır" cevabını verir. Çünkü Kalaş vahşidir, kahramanımız evcilleştirilmiştir.

'Burası evim, ancak buraya ait olmak istiyor muyum'

Kahramanımız, her evcil hayvan gibi sahibinin ilgisini diri tutmakla yükümlüdür, çünkü varlığı buna bağlıdır. Ancak vahşi yanı da ayaktadır. Bazen bu yanı ağır basar, Amerikan alışkanlıklarına sahip zengin Amerikalı ya da bu alışkınlıklarla içli dışlı zengin İranlı sevgililerini ansızın terk edebilir. Ya da sınavında onu geçirecek profesörüne yalanlar söyleyebilir. Peki bir gece yarısı sevgilisinin evini terk edince onu kim alıp götürecektir evine taksisiyle, söylediği yalan kimi korumaya dönüktür? Elbette Kalaş'ı. Tüm roman boyunca kahramanımızın içindeki ve dışındaki çatışma sürgit olur ve Kalaş yurtdışı edilirken kahramanımızın onunla vedalaşmamasıyla, ondan kurtulmanın getirdiği huzur ile son bulur. Artık vahşi yanı yalnızca geçmişe dönük, nostaljik bir biçimde ayaktadır, yani ayakta da değildir.

Romana, romanlığını veren bu iskeletin dışında satır araları; çeşitli ilişkiler sonucu oldukları insana varan bireylerin, çevrelerindeki nesnelerle temaslarının, kullandıkları dilin felsefesini de barındırır. İranlı sevgilisini terk edişi üzerine şöyle bir konuşma geçer kahramanımız ve Kalaş arasında: "Bunu niye yaptım?'... 'Çünkü artık dayanamıyordun, çünkü boğuluyordun. Son derece anlaşılır bir durum.' ... Hayır, hiç de anlaşılır değildi. Boğulmak yalnızca bir sözcük, bir benzetmeydi, o kadar... sözcüklere olan güvensizliğime karşın, başka bir seçenek yoktu; bu sözcük her şeyi karşılıyordu."

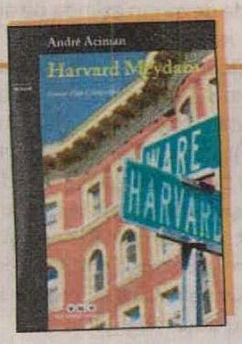

Harvard Meydanı

Andre Aciman
Çev: Ziya Celayiroğlu
Yapı Kredi Yayınları
228 s.